Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (piata komora)

zo 16. októbra 2019*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Dane – Spoločný systém dane z pridanej hodnoty (DPH) – Smernica 2006/112/ES – Článok 132 ods. 1 písm. a) – Oslobodenie od dane pri určitých činnostiach vo verejnom záujme – Služby verejnej pošty – Smernica 97/67/ES – Poskytovateľ univerzálnej poštovej služby – Súkromný subjekt poskytujúci úradné doručenie aktov, ktoré pochádzajú od súdov alebo správnych orgánov“

V spojených veciach C-4/18 a C-5/18,

ktorých predmetom sú návrhy na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podané rozhodnutiami Bundesfinanzhof (Spolkový finančný súd, Nemecko) z 31. mája 2017 a doručené Súdnemu dvoru 3. januára 2018, ktoré súvisia s konaniami:

Michael Winterhoff, konajúci ako insolvenčný správca spoločnosti DIREKTexpress Holding AG,

proti

Finanzamt Ulm (C-4/18),

a

Jochen Eisenbeis, konajúci ako insolvenčný správca spoločnosti JUREX GmbH,

proti

Bundeszentralamt für Steuern (C-5/18),

SÚDNY DVOR (piata komora),

v zložení: predseda piatej komory E. Regan (spravodajca), sudcovia I. Jarukaitis, E. Juhász, M. Ilešič a C. Lycourgos,

generálny advokát: H. Saugmandsgaard Øe,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

* Jazyk konania: nemčina.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– M. Winterhoff, konajúci ako insolvenčný správca spoločnosti DIREKTexpress Holding AG, a J. Eisenbeis, konajúci ako insolvenčný správca spoločnosti JUREX GmbH, v zastúpení: C. Hahn, Steuerberater,

– nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze a R. Kanitz, splnomocnení zástupcovia,

– fínska vláda, v zastúpení: H. Leppo, splnomocnená zástupkyňa,

– Európska komisia, v zastúpení: W. Mölls, L. Lozano Palacios a L. Nicolae, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa týkajú výkladu článku 2 bodu 13 a článku 3 ods. 4 smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/67/ES z 15. decembra 1997 o spoločných pravidlách rozvoja vnútorného trhu poštových služieb Spoločenstva a zlepšovaní kvality služieb (Ú. v. ES L 15, 1998, s. 14; Mim. vyd. 06/003, s. 71), zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2008/6/ES z 20. februára 2008 (Ú. v. EÚ L 52, 2008, s. 3) (ďalej len „smernica 97/67“), ako aj článku 132 ods. 1 písm. a) smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty (Ú. v. EÚ L 347, 2006, s. 1).

2 Tieto návrhy boli podané v rámci dvoch sporov, a to po prvé medzi pánom Michaelom Winterhoffom, konajúcim ako insolvenčný správca spoločnosti DIREKTexpress Holding AG, a Finanzamt Ulm (Daňový úrad Ulm, Nemecko) (vec C-4/18) a po druhé medzi pánom Jochenom Eisenbeisom, konajúcim ako insolvenčný správca spoločnosti JUREX GmbH a Bundeszentralamt für Steuern (Spolkový daňový úrad, Nemecko) (vec C-5/18), vo veci odmietnutia oslobodiť od dane z pridanej hodnoty (DPH) služby spočívajúce v úradnom doručení aktov, ktoré tieto spoločnosti poskytli súdom a správnym orgánom.

Právny rámec

Právo Únie

Smernica 97/67

3 Článok 2 smernice 97/67, ktorý sa nachádza v kapitole 1, nazvanej „Cieľ a rozsah pôsobnosti“, uvádza tieto definície:

„Na účely tejto smernice platia nasledovné definície:

1. ‚poštové služby‘: služby zahŕňajúce vyberanie, triedenie, prepravu a distribúciu poštových zásielok;

1a. ‚poskytovateľ poštových služieb‘: podnik, ktorý poskytuje jednu alebo viaceré poštové služby;

…

4. ‚vyberanie‘: vykonávanie zberu poštových zásielok poskytovateľom poštových služieb;

5. ‚distribúcia‘: proces od triedenia v distribučnom stredisku až po dodávanie poštových zásielok adresátom;

6. ‚poštová zásielka‘: adresovaná zásielka v konečnej podobe, v ktorej ju prepravuje poskytovateľ poštových služieb. Okrem ko[r]ešpodencií patria medzi zásielky napríklad aj knihy, katalógy, noviny, periodická tlač a poštové balíky obsahujúce tovar s komerčnou hodnotou alebo bez nej;

…

9. ‚doporučená zásielka‘: služba, ktorá za paušálny poplatok poskytuje záruku proti riziku straty, krádeže alebo poškodenia a dôkaz pre odosielateľa, podľa potreby na jeho žiadosť, o podaní poštovej zásielky a/alebo jej dodávanie adresátovi;

…

13. ‚poskytovateľ univerzálnej služby‘: verejný alebo súkromný poskytovateľ poštových služieb, ktorý poskytuje univerzálnu poštovú službu alebo jej časť v rámci členského štátu a ktorého totožnosť sa oznámila Komisii v súlade s článkom 4;

…

17. ‚užívateľ‘: každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá využíva poštové služby ako odosielateľ alebo ako adresát;

…“

4 Kapitola 2 uvedenej smernice, nazvaná „Univerzálne služby“, obsahuje články 3 až 6 tejto smernice. Uvedený článok 3 znie takto:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby mali užívatelia právo na univerzálnu službu, medzi ktoré patrí [za ktorú sa považuje – *neoficiálny preklad*] trvalé poskytovanie poštových služieb stanovenej kvality na všetkých miestach na ich území za prijateľné ceny pre všetkých užívateľov.

…

4. Každý členský štát prijme opatrenia, ktorými zabezpečí, aby univerzálne služby zahŕňali minimálne nasledovné služby:

– vyberanie, triedenie, prepravu a distribúciu poštových zásielok do dvoch kilogramov,

– vyberanie, triedenie, prepravu a distribúciu poštových balíkov do desiatich kilogramov,

– služby spojené s doporučenými zásielkami a poistenými zásielkami.

…

7. Univerzálna služba, uvedená v tomto článku, zahŕňa národné aj cezhraničné služby.“

5 Článok 4 uvedenej smernice stanovuje:

„1. Každý členský štát zabezpečí, že poskytovanie univerzálnej služby sa zaručí a oznámi Komisii opatrenia, ktoré prijal na splnenie tejto povinnosti. O opatreniach prijatých členskými štátmi na zabezpečenie poskytovania univerzálnej služby sa informuje aj výbor uvedený v článku 21.

2. Členské štáty môžu určiť jeden alebo viaceré podniky za poskytovateľov univerzálnej služby tak, aby sa pokrylo celé územie členského štátu. Členské štáty môžu určiť rôzne podniky, aby poskytovali rôzne súčasti univerzálnej služby a/alebo pokrývali rôzne časti územia štátu. …

Členské štáty oznámia Komisii totožnosť určeného(-ých) poskytovateľa(-ov) univerzálnych služieb. …“

Smernica 2006/112

6 V hlave IX smernice 2006/112, nazvanej „Oslobodenie od dane“, kapitole 1, nazvanej „Všeobecné ustanovenia“, sa nachádza článok 131, ktorý stanovuje:

„Oslobodenia od dane ustanovené v kapitolách 2 až 9 sa uplatňujú bez toho, aby boli dotknuté ostatné ustanovenia [práva Únie] a v súlade s podmienkami, ktoré členské štáty stanovia na účely zabezpečenia správneho a jednoznačného uplatňovania tohto oslobodenia od dane a na účely predchádzania akýmkoľvek možným daňovým únikom, vyhýbaniu sa dani alebo [akémukoľvek] zneužitiu dane.“

7 V kapitole 2 s názvom „Oslobodenie od dane pri určitých činnostiach verejného záujmu“ tej istej hlavy IX sa nachádza článok 132 tejto smernice, ktorý vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Členské štáty oslobodia od dane tieto transakcie:

a) poskytovanie služieb a dodanie tovaru s nimi súvisiaceho, ktoré uskutočňujú verejné pošty, s výnimkou prepravy osôb a telekomunikačných služieb;

…“

Nemecké právo

UStG

8 Medzi transakciami, na ktoré sa vzťahuje § 1 ods. 1 bod 1 Umsatzsteuergesetz (zákon o dani z obratu, ďalej len „UStG“), v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej vo veci C-4/18, boli podľa § 4 bodu 11b tohto zákona oslobodené „transakcie, ktoré priamo slúžia na poštovú službu Deutsche Post AG“.

9 V znení UStG, ktoré sa uplatňuje na spor vo veci samej vo veci C-5/18, teda v znení účinnom od 1. júla 2010, boli podľa § 4 bodu 11b tohto zákona oslobodené tieto transakcie:

„Univerzálna služba uvedená v článku 3 ods. 4 [smernice 97/67]. Oslobodenie od dane predpokladá, že podnikateľ sa podľa osvedčenia [Spolkového daňového úradu] voči tomuto orgánu zaviazal, že na celom území Spolkovej republiky Nemecko bude poskytovať celú univerzálnu službu uvedenú v prvej vete alebo jej časť.“

Zákon o poštových službách

10 § 11 Postgesetz (zákon o poštových službách z 22. decembra 1997, BGBl. 1997 I, s. 3294) v znení uplatniteľnom na spory vo veci samej, nazvaný „Pojem a rozsah univerzálnej služby“, stanovuje:

„1. Univerzálne služby tvorí minimálny rozsah poštových služieb podľa § 4 bodu 1, ktoré sa na celom území poskytujú v určitej kvalite a za prijateľnú cenu. Univerzálna služba sa obmedzuje na poštové služby, ktoré si vyžadujú povolenie, a poštové služby, ktoré možno aspoň sčasti vzhľadom na techniku dopravy, poskytovať spoločne s poštovými službami vyžadujúcimi si povolenie. Univerzálna služba sa vzťahuje iba na tie služby, ktoré sú nevyhnutné.

2. Spolková vláda môže nariadením so súhlasom dolnej a hornej komory [Bundestag (Spolkový parlament, Nemecko)] a [Bundesrat (Spolková rada, Nemecko)], stanoviť v súlade s prvým odsekom obsah a rozsah univerzálnej služby…“

11 § 33 ods. 1 tohto zákona, nazvaný „Povinnosť vykonať úradné doručenie“, znie:

„Osoba, ktorej bolo vydané povolenie a ktorá zabezpečuje doručovanie listových zásielok, je povinná úradne doručovať písomnosti bez ohľadu na ich váhu, v súlade s ustanoveniami procesných predpisov a zákonov, ktoré upravujú doručovanie v správnom konaní. Pri plnení tejto povinnosti má osoba, ktorej bolo vydané povolenie, verejnoprávne právomoci (poverený podnikateľ).“

12 Podľa § 34 uvedeného zákona, nazvaného „Odplata za úradné doručovanie“:

„Povinná osoba, ktorej bolo vydané povolenie, má nárok na odplatu. Táto odplata sa poskytuje za všetky služby poskytované osobou, ktorej bolo vydané povolenie, vrátane úradných oznámení a spätného doručenia podkladov k úradnému oznámeniu orgánu, ktorý požiadal o doručenie. Výška odplaty sa určí podľa kritérií stanovenými v § 20 ods. 1 a 2. Odplata podlieha schváleniu regulačným úradom. …“

Nariadenie o univerzálnej poštovej službe

13 § 1 Post Universaldienstleistungsverordnung (nariadenie o univerzálnej poštovej službe) z 15. decembra 1999 (BGBl. 1999 I, s. 2418), v znení uplatniteľnom na spory vo veci samej, stanovuje:

„1. Za univerzálne služby sa považujú tieto poštové služby:

(1) preprava listových zásielok podľa § 4 bodu 2 zákona o poštových službách, ak ich váha nepresahuje 2 000 gramov a ich rozmery neprekračujú rozmery stanovené v zmluve o Celosvetovej poštovej únii a príslušných vykonávacích nariadeniach;

(2) preprava adresných balíkov, ak váha jednotlivého balíka nepresiahne 20 kíl a ich rozmery nepresahujú rozmery stanovené v zmluve o Celosvetovej poštovej únii a príslušných vykonávacích nariadeniach;

(3) preprava novín a časopisov podľa § 4 bodu 1 písm. c) zákona o poštových službách. …

2. Preprava listov zahŕňa aj tieto druhy zásielok:

(1) doporučená zásielka (listová zásielka, ktorá je paušálne poistená proti strate, krádeži alebo poškodeniu a ktorá sa vydá na základe potvrdenia o jej prevzatí);

(2) cenná zásielka (listová zásielka, ktorej obsah je poistený proti strate, krádeži alebo poškodeniu do výšky sumy, ktorú si zvolí odosielateľ);

(3) dobierka (listová zásielka, ktorá sa príjemcovi vydá až po zaplatení určitej peňažnej sumy);

(4) expresná zásielka (listová zásielka, ktorá sa doručí čo možno najskôr po jej podaní na poštovú prepravu prostredníctvom osobitného kuriéra).“

Občiansky súdny poriadok

14 § 176 ods. 1 Zivilprozessordnung (Občiansky súdny poriadok), týkajúci sa úradného doručovania, stanovuje:

„Ak je pošte, súdnemu úradníkovi alebo súdnemu exekútorovi predložená žiadosť o doručenie alebo ak sa požiada iný orgán o vykonanie doručenia, odovzdá kancelária písomnosť, ktorá sa má doručiť, v uzatvorenej obálke a pripravený formulár potvrdenia o doručení. …“

15 Podľa § 182 tohto zákona, ktorý sa tiež týka úradného doručovania:

„1. Ako dôkaz o doručení… sa vyplní potvrdenie v podobe formulára, ktorý slúži na tento účel. …

3. Potvrdenie o doručení sa bezodkladne vráti predajnému miestu v originálnej podobe alebo ako elektronický dokument.“

Spory vo veciach samých a prejudiciálne otázky

Vec C-4/18

16 Pán Winterhoff je insolvenčný správca spoločnosti DIREKTexpress Holding AG, voči ktorej bolo začaté insolvenčné konanie rozsudkom Amtsgericht Ulm (Okresný súd Ulm, Nemecko) zo 6. júla 2011, ktorým bol pán Winterhoff určený za insolvenčného správcu. Táto spoločnosť je hlavnou materskou spoločnosťou skupiny, ktorá poskytovala poštové služby prostredníctvom dcérskych spoločností so sídlom na celom nemeckom území. Počas rokov 2008 a 2009 spočívala činnosť skupiny najmä v zabezpečovaní úradného doručovania písomností v súlade s predpismi nemeckého verejného práva, ktoré pokladala za oslobodené od DPH.

17 V nadväznosti na daňovú kontrolu týkajúcu sa obdobia od augusta 2008 do mája 2009 daňový úrad v Ulme dospel k záveru, že takéto transakcie spočívajúce v doručovaní mali podliehať DPH.

18 DIREKTexpress Holding najprv podala proti tomuto rozhodnutiu sťažnosť a následne, keďže táto sťažnosť bola zamietnutá, žalobu na Finanzgericht Baden-Württemberg (Finančný súd Bádensko-Württembersko, Nemecko). V priebehu konania daňový úrad v Ulme, ktorý je žalovaným na tomto súde, vydal ročné daňové výmery na účely DPH za roky 2008 a 2009.

19 Práve v priebehu tohto konania bola DIREKTexpress Holding vyhlásená za platobne neschopnú a pán Winterhoff bol vymenovaný za insolvenčného správcu. Z tohto dôvodu pokračoval v prebiehajúcom konaní.

20 Finanzgericht Baden-Württemberg (Finančný súd Bádensko-Württembersko) zamietol žalobu podanú spoločnosťou DIREKTexpress Holding, pretože úradné doručovanie aktov nemohlo využívať požadované oslobodenie. Tento súd konkrétne jednak konštatoval, že podmienky stanovené v § 4 bode 11b UStG neboli splnené, keďže len transakcie, ktoré priamo slúžia na poštovú službu Deutsche

Post AG, boli oslobodené od DPH, a na druhej strane, že nebolo možné priamo sa odvolávať na článok 132 ods. 1 písm. a) smernice 2006/112, keďže úradné doručovanie aktov nepatrí do univerzálnej služby v zmysle tohto ustanovenia.

21 Pán Winterhoff podal opravný prostriedok „Revision“ proti tomuto rozhodnutiu na vnútroštátny súd Bundesfinanzhof (Spolkový finančný súd, Nemecko), ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania.

22 Vnútroštátny súd si v prvom rade kladie otázku, či môže byť podnikateľ, ktorý vykonáva hlavne úradné doručovanie aktov, ktoré pochádzajú od súdov alebo správnych orgánov, považovaný za poskytovateľa univerzálnej služby v zmysle článku 2 bodu 13 smernice 97/67. Tento súd si konkrétne kladie otázku, či tieto činnosti možno považovať za osobitný prípad poštovej zásielky alebo poštového balíka v zmysle článku 3 ods. 4 smernice 97/67 alebo za doporučenú zásielku, ktorá je tiež uvedená v tomto ustanovení.

23 V druhom rade má vnútroštátny súd pochybnosti o tom, či možno takú spoločnosť, akou je DIREKTexpress Holding, považovať za spoločnosť zabezpečujúcu služby „verejnej pošty“ v zmysle článku 132 ods. 1 písm. a) smernice 2006/112, takže úradné doručovanie, ktoré poskytuje, je oslobodené od DPH na základe tohto ustanovenia. Najmä skutočnosť, že takéto doručenia sa podieľajú na riadnom výkone spravodlivosti a z tohto dôvodu slúžia všeobecnému záujmu, svedčí v tomto zmysle. Naproti tomu, keďže jednotlivec nemôže žiadať, aby sa pristúpilo k úradnému doručeniu, nemožno takúto transakciu považovať za službu, ktorá je k dispozícii „všetkým užívateľom“ v zmysle článku 3 ods. 1 smernice 97/67.

24 Za týchto podmienok Bundesfinanzhof (Spolkový finančný súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúcu prejudiciálnu otázku:

„Považuje sa podnikateľ, ktorý zabezpečuje úradné doručovanie písomností v súlade s predpismi verejného práva, za ‚poskytovateľa univerzálnej služby‘ v zmysle článku 2 bodu 13 smernice 97/67…, ktorý poskytuje celkom alebo sčasti univerzálnu poštovú službu, a sú tieto transakcie oslobodené podľa článku 132 ods. 1 písm. a) smernice [2006/112]?“

Vec C-5/18

25 Pán Eisenbeis je insolvenčný správca spoločnosti JUREX GmbH, voči ktorej bolo začaté insolvenčné konanie rozsudkom z 1. júla 2011 a pán Winterhoff bol určený za insolvenčného správcu. Táto spoločnosť zabezpečovala najmä úradné doručovanie písomností na nemeckom území.

26 V priebehu roka 2010 JUREX požiadala Spolkový daňový úrad o vydanie osvedčenia týkajúceho sa oslobodenia od DPH, pokiaľ ide o uvedenú službu doručovania. Táto spoločnosť sa pred týmto orgánom zaviazala, že na celom nemeckom území bude ponúkať takúto službu doručovania úradných písomností na základe uplatniteľných procesných pravidiel a právnych predpisov, podľa licencií udelených na tento účel Bundesnetzagentur (Spolková agentúra pre sieťové služby, Nemecko).

27 Rozhodnutím zo 4. augusta 2010 Spolkový daňový úrad zamietol uvedenú žiadosť z dôvodu, že služba, ktorá je predmetom tejto žiadosti, nepatrí do rozsahu univerzálnej poštovej služby.

28 V nadväznosti na žalobu, ktorú podal pán Eisenbeis, Finanzgericht Köln (Finančný súd Kolín, Nemecko) potvrdil zamietnutie oslobodenia predmetných služieb od DPH z rovnakého dôvodu, aký prijal Spolkový daňový úrad.

29 Pán Eisenbeis podal na Bundesfinanzhof (Spolkový finančný súd) opravný prostriedok „Revision“ proti tomuto rozhodnutiu.

30 Z tých istých dôvodov, ako sú uvedené v rámci veci C-4/18 Bundesfinanzhof (Spolkový finančný súd) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru nasledujúce prejudiciálne otázky:

„1. Je úradné doručovanie písomností podľa verejnoprávnych ustanovení [procesné ustanovenia a zákony upravujúce úradné doručovanie – § 33 ods. 1 zákona o poštových službách] univerzálnou poštovou službou podľa článku 3 ods. 4 smernice 97/67…?

2. V prípade kladnej odpovede na prvú otázku:

Považuje sa podnikateľ, ktorý zabezpečuje úradné doručovanie písomností v súlade s predpismi verejného práva, za ‚poskytovateľa univerzálnej služby' v zmysle článku 2 bodu 13 smernice 97/67…, ktorý poskytuje celkom alebo sčasti univerzálnu poštovú službu, a sú tieto transakcie oslobodené podľa článku 132 ods. 1 písm. a) smernice [2006/112]?"

31 Uznesením predsedu Súdneho dvora z 1. februára 2018 boli veci C-4/18 a C-5/18 spojené na spoločné konanie na účely písomnej časti konania, ústnej časti konania a rozsudku.

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti návrhov na začatie prejudiciálneho konania

32 Žalobcovia vo veci samej spochybňujú prípustnosť návrhov na začatie prejudiciálneho konania.

33 Konkrétne na jednej strane tvrdia, že v rozsahu, v akom je cieľom položených otázok určiť, či sa oslobodenie stanovené v článku 132 ods. 1 písm. a) smernice 2006/112 uplatní na transakcie, o ktoré ide vo veci samej, tieto otázky nie sú na vyriešenie sporov vo veci samej potrebné. Pokiaľ by sa totiž odpovedalo, že služby, o ktoré ide vo veci samej, sa majú považovať za služby, ktoré patria do univerzálnej služby, a poskytovatelia poštových služieb, o ktorých ide vo veci samej, sa majú považovať za poskytovateľov univerzálnej služby, tieto plnenia musia byť nevyhnutne oslobodené od dane podľa tohto ustanovenia.

34 Na druhej strane v rámci sporu vo veci samej vo veci C-5/18 vnútroštátny súd už uznesením z 15. decembra 2016 rozhodol, že úradné doručovanie aktov je súčasťou univerzálnej služby oslobodenej od DPH. Z tohto uznesenia vyplýva, že uvedený súd vôbec nespochybnil výklad ustanovení práva Únie, ktoré sú predmetom týchto návrhov na začatie prejudiciálneho konania, takže nebolo potrebné obrátiť sa na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ.

35 V tomto ohľade treba pripomenúť, že v súlade s ustálenou judikatúrou Súdneho dvora v rámci spolupráce medzi týmto súdom a vnútroštátnymi súdmi zakotvenej v článku 267 ZFEÚ prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a ktorý musí niesť zodpovednosť za následné súdne rozhodnutie, aby so zreteľom na osobitosti veci posúdil tak potrebu rozhodnutia v prejudiciálnom konaní pre vyhlásenie svojho rozsudku, ako aj dôležitosť otázok, ktoré kladie Súdnemu dvoru. Preto v prípade, že sa predložené otázky týkajú výkladu práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť (rozsudok z 5. marca 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 47 a citovaná judikatúra).

36 Z toho vyplýva, že pri otázkach týkajúcich sa výkladu práva Únie platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o návrhu na začatie prejudiciálneho konania podanom vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém alebo ak Súdny dvor

nedisponuje skutkovými ani právnymi okolnosťami potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (rozsudok z 5. marca 2019, Eesti Pagar, C-349/17, EU:C:2019:172, bod 48 a citovaná judikatúra).

37 V prejednávanej veci, pokiaľ ide o tvrdenie uvedené v bode 33 tohto rozsudku, je potrebné konštatovať, že z informácií, ktoré má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že vnútroštátny súd má skutočne rozhodnúť o tom, či činnosti úradného doručovania aktov, ktoré vykonávali spoločnosti DIREKTexpress Holding a JUREX mali byť oslobodené od DPH podľa článku 132 ods. 1 písm. a) smernice 2006/112. V tejto súvislosti z návrhu vnútroštátneho súdu vyplýva, že tento súd sa domnieva, že odpoveď Súdneho dvora na položené otázky je rozhodujúca na účely vyriešenia týchto sporov. Za týchto podmienok sa zdá, že odpoveď Súdneho dvora na položené otázky je potrebná na to, aby mohol vnútroštátny súd vydať svoj rozsudok.

38 Pokiaľ ide o argument vznesený žalobkyňami vo veci samej, pripomenutý v bode 34 tohto rozsudku, stačí konštatovať, že vnútroštátny súd vo svojich návrhoch na začatie prejudiciálneho konania uvádza, že má pochybnosti o odpovedi Súdneho dvora na položené otázky. Navyše títo účastníci konania nepredložili dôkaz, ktorý by mohol spochybniť konštatovania uvedené v predchádzajúcom bode, podľa ktorých vnútroštátny súd rozhoduje o sporoch, ktorých vyriešenie závisí od odpovedí, ktoré poskytne Súdny dvor na položené otázky.

39 Z toho vyplýva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania je prípustný v celom rozsahu.

O veci samej

40 Svojimi otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa majú článok 2 bod 13 a článok 3 smernice 97/67 vykladať v tom zmysle, že poskytovatelia služieb doručovania korešpondencie, akými sú poskytovatelia v spore vo veci samej, ktorí ako držitelia vnútroštátnej licencie, ktorá ich oprávňuje ponúkať túto službu, sú povinní vykonať v súlade s ustanoveniami vnútroštátneho práva úradné doručovanie aktov pochádzajúcich od súdov alebo správnych orgánov, sa majú považovať za „poskytovateľov univerzálnej služby“ v zmysle týchto ustanovení, takže tieto služby musia byť oslobodené od DPH ako služby „verejnej pošty“ podľa článku 132 ods. 1 písm. a) smernice 2006/112.

41 Na úvod je potrebné uviesť, že podľa článku 132 ods. 1 písm. a) smernice 2006/112 je poskytovanie služieb a dodanie tovaru s nimi súvisiaceho, ktoré uskutočňujú verejné pošty, oslobodené od DPH.

42 Ako už Súdny dvor rozhodol, hoci na základe článku 131 smernice 2006/112 oslobodenia stanovené v kapitolách 2 až 9 tejto smernice sa uplatňujú najmä za podmienok, ktoré členské štáty stanovia na účely zabezpečenia správneho a jednoznačného uplatňovania tohto oslobodenia a na účely ochrany pred možnými daňovými únikmi, pred neplatením daní a pred ich zneužívaním, pričom tieto podmienky sa nemôžu týkať definície obsahu stanovených oslobodení (pozri v tomto zmysle rozsudky z 11. januára 2001, Komisia/Francúzsko, C-76/99, EU:C:2001:12, bod 26, ako aj z 26. mája 2005, Kingscrest Associates a Montecello, C-498/03, EU:C:2005:322, bod 24).

43 Oslobodenia od dane upravené v článku 132 smernice 2006/112 totiž predstavujú autonómne pojmy práva Únie a na úrovni Európskej únie preto musia byť definované jednotne (pozri v tomto zmysle rozsudky z 26. mája 2005, Kingscrest Associates a Montecello, C-498/03, EU:C:2005:322, bod 22, a z 21. januára 2016, Les Jardins de Jouvence, C-335/14, EU:C:2016:36, bod 47).

44 Z tohto pohľadu zdanenie alebo oslobodenie určitej transakcie od DPH nezávisí od jej kvalifikácie vo vnútroštátnom práve (rozsudky z 26. mája 2005, Kingscrest Associates a Montecello, C-498/03, EU:C:2005:322, bod 25, ako aj zo 14. júna 2007, Haderer, C-445/05, EU:C:2007:344, bod 25).

45 Okrem toho podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora výrazy použité na označenie oslobodení, ako sú oslobodenia podľa článku 132 smernice 2006/112, sa majú vykladať reštriktívne, keďže tieto oslobodenia predstavujú výnimky zo všeobecnej zásady, podľa ktorej sa DPH vyberá z každej dodávky tovaru alebo služby uskutočnenej za protihodnotu zdaniteľnou osobou. Výklad týchto pojmov však musí byť v súlade s cieľmi sledovanými uvedeným oslobodením od dane a musí rešpektovať požiadavky zásady daňovej neutrality, ktorá je vlastná spoločnému systému DPH. Táto požiadavka reštriktívneho výkladu pritom neznamená, že výrazy použité v uvedenom článku 132 sa majú vykladať spôsobom, ktorý by tieto oslobodenia zbavoval ich účinku (pozri v tomto zmysle rozsudky z 21. septembra 2017, Aviva, C-605/15, EU:C:2017:718, bod 30, a z 26. októbra 2017, The English Bridge Union, C-90/16, EU:C:2017:814, bod 20).

46 V tejto súvislosti treba uviesť, že článok 132 smernice 2006/112 sa nachádza v kapitole 2, nazvanej „Oslobodenie od dane pri určitých činnostiach verejného záujmu“, hlavy IX tejto smernice. Z toho vyplýva, že oslobodenia stanovené v tomto článku majú za cieľ zvýhodniť určité činnosti vo všeobecnom záujme, ako je poskytovanie služieb uskutočňované verejnými poštovými službami uvedenými v odseku 1 písm. a) tohto článku.

47 Z povahy tohto cieľa predovšetkým vyplýva, že oslobodenie od dane nemožno uplatniť na špecifické služby, ktoré možno oddeliť od služieb vo všeobecnom záujme, ku ktorým patria služby zodpovedajúce osobitným potrebám hospodárskych subjektov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. apríla 2009, TNT Post UK, C-357/07, EU:C:2009:248, bod 46 a citovanú judikatúru).

48 Preto nemožno považovať za oslobodené od dane na základe článku 132 ods. 1 písm. a) smernice 2006/112 služby poskytované verejnými poštami, ktorých podmienky boli individuálne dohodnuté. Takéto služby svojou povahou zodpovedajú osobitným potrebám dotknutých užívateľov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. apríla 2009, TNT Post UK, C-357/07, EU:C:2009:248, bod 47).

49 Okrem toho je potrebné uviesť, že všeobecný cieľ uvedený v bode 46 tohto rozsudku zodpovedá v oblasti poštových služieb špecifickému cieľu ponúknuť za zníženú cenu poštové služby, ktoré zodpovedajú základným potrebám obyvateľstva. V súčasnom stave práva Únie sa tento cieľ v podstate prekrýva s cieľom ponúknuť univerzálnu poštovú službu, ktorý sleduje smernica 97/67 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 23. apríla 2009, TNT Post UK, C-357/07, EU:C:2009:248, body 33 a 34).

50 V tejto súvislosti Súdny dvor už rozhodol, že „verejné pošty“ v zmysle článku 132 ods. 1 písm. a) smernice 2006/112 sa majú považovať za verejné alebo súkromné subjekty, ktoré sa zaväzujú poskytovať poštové služby zodpovedajúce základným potrebám obyvateľstva, a teda v praxi zabezpečiť univerzálnu poštovú službu, ako je definovaná v článku 3 smernice 97/67, alebo jej časť v členskom štáte (pozri v tomto zmysle rozsudky z 23. apríla 2009, TNT Post UK, C-357/07, EU:C:2009:248, bod 36, a z 21. apríla 2015, Komisia/Švédsko, C-114/14, EU:C:2015:249, bod 28).

51 Pokiaľ ide o uvedený pojem „univerzálna poštová služba“, hoci obrysy tohto pojmu sú definované v článku 3 ods. 1 smernice 97/67, podľa ktorého takáto služba zodpovedá trvalému poskytovaniu poštových služieb stanovenej kvality na všetkých miestach na území za prijateľné ceny pre všetkých užívateľov, odsek 4 tohto článku stanovuje, že každý členský štát prijme opatrenia potrebné na zabezpečenie toho, aby univerzálna služba zahŕňala minimálne plnenia spočívajúce vo vyberaní, v triedení, preprave a distribúcii poštových zásielok a poštových balíkov, ktorých váha nie je vyššia, ako je váha uvedená v tomto ustanovení, ako aj služby spojené s doporučenými zásielkami a poistenými zásielkami. Článok 2 v bodoch 4 až 6 a 9 smernice 97/67 prostredníctvom rôznych definícií poskytuje dodatočné údaje týkajúce sa obsahu takejto minimálnej služby.

52 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že plnenia, o ktoré ide vo veciach samých, pozostávajú z úradného doručovania aktov v rámci súdnych alebo správnych konaní. Podľa pravidiel uplatniteľných na takéto doručenie akt, ktorý sa má oznámiť, je predmetom poverenia na doručenie udelenému pošte alebo obdobnému poskytovateľovi. Tento akt sa nachádza v zatvorenej obálke, ku

ktorej je pripojené oznámenie o doručení, ktoré sa hneď po doručení aktu vráti orgánu, ktorý o doručenie požiadal. Z týchto návrhov tiež vyplýva, že poskytovateľ služieb, ktorý vykonáva úradné doručenie, neposkytuje žiadnu paušálnu záruku.

53 Zo samotného znenia článku 3 ods. 4 smernice 97/67 a najmä z výrazu „minimálny“, ktorý je v ňom uvedený, vyplýva, že ak členský štát musí dbať na to, aby boli prinajmenšom zabezpečené služby uvedené v tomto ustanovení, nič to nemení na tom, že aj iné poštové služby možno považovať za prípadne patriace do rámca univerzálnej služby zaručenej týmto členským štátom.

54 Preto bez toho, aby bolo potrebné skúmať, či služby, ako sú tie, ktoré poskytli DIREKTexpress Holding a JUREX, patria do jednej z osobitných kategórií poštových služieb, na ktoré odkazuje článok 3 ods. 4 smernice 97/67, treba v prejednávanej veci uviesť, že vzhľadom na vlastnosti, ktoré sú im vlastné, a kontext, v ktorom sú poskytované, možno tieto služby v každom prípade považovať za služby, ktoré sú súčasťou univerzálnej služby definovanej v tomto článku.

55 V tejto súvislosti treba najskôr pripomenúť, že Súdny dvor už rozhodol, že prevádzkovatelia, ktorí zabezpečujú všetky alebo časť univerzálnej poštovej služby, podliehajú osobitnému právnemu režimu, ktorý zahŕňa osobitné povinnosti. Rozdiel medzi „verejnými poštami“ a inými subjektmi sa totiž netýka povahy poskytovaných služieb, ale skutočnosti, že sa na ne vzťahuje takýto režim (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. apríla 2015, Komisia/Švédsko, C-114/14, EU:C:2015:249, bod 33).

56 V prejednávanej veci zo skutočností, ktoré má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že počas relevantného obdobia DIREKTexpress Holding a JUREX skutočne podliehali pravidlám, ktoré nevyplývajú z individuálnych dohôd, ale z osobitných povinností podľa nemeckej právnej úpravy.

57 Konkrétne, podľa tejto právnej úpravy osoba, ktorej bola udelená licencia a ktorá zabezpečuje doručovanie listových zásielok, je povinná úradne doručovať písomnosti bez ohľadu na ich váhu, v súlade s ustanoveniami procesných predpisov a zákonov, ktoré upravujú úradné doručovanie. Okrem toho odmena takéhoto držiteľa licencie podlieha požiadavkám stanoveným v tejto právnej úprave a musí byť povolená príslušným vnútroštátnym orgánom. Okrem toho zo skutočností, ktoré má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že úradné doručovanie súdnych rozhodnutí má za následok začiatok plynutia lehoty na podanie prostriedkov nápravy a zahŕňa zverenie úloh vo verejnom záujme, keďže podľa nemeckej právnej úpravy poskytovateľ služieb doručovania korešpondencie, ktorý je povinný vykonať úradné doručenie, má právomoc orgánu verejnej moci, aby mohol splniť svoje povinnosti.

58 Z toho vyplýva, že tieto služby neslúžia na uspokojenie osobitných potrieb hospodárskych subjektov alebo niektorých ďalších konkrétnych užívateľov, ale na zabezpečenie riadneho výkonu spravodlivosti, keďže umožňujú úradné doručenie dokumentov v rámci súdnych alebo správnych konaní.

59 Ďalej, pokiaľ ide o podmienku stanovenú v článku 3 ods. 1 smernice 97/67, podľa ktorej je univerzálna služba poskytovaná „pre všetkých užívateľov“, ako uvádza vnútroštátny súd, o úradné doručenie, na ktoré sa vzťahuje nemecká právna úprava, o akú ide vo veci samej, žiadajú hlavne súdy a správne orgány. Z toho vyplýva, že o úradné doručenie nemôže požiadať akákoľvek súkromná osoba, ale v podstate je k dispozícii verejnoprávnym subjektom.

60 Táto okolnosť však v žiadnom prípade nebráni tomu, aby bola podmienka, na ktorú odkazuje uvedený bod, považovaná za splnenú v prejednávanej veci. Predovšetkým v prvom rade, ako správne pripomína Komisia vo svojich písomných pripomienkach, „užívatelia“ poštových služieb v zmysle článku 2 bodu 17 smernice 97/67 sú nielen fyzické alebo právnické osoby, ktoré využívajú takúto službu ako odosielatelia, ale aj príjemcovia týchto služieb.

61 Po druhé, aj keď sa úradné doručenia vykonávajú na základe poverení vydaných verejnými orgánmi, nič to nemení na tom, že činnosť týchto orgánov smeruje nie k uspokojeniu ich vlastných potrieb, ale k zabezpečeniu riadneho fungovania súdneho alebo správneho systému, ktorého sú súčasťou. Táto činnosť sa tak vykonáva na účet všetkých, ktorých sa týka možnosť doručiť písomnosť v súlade s postupom uvedeným v bode 52 tohto rozsudku.

62 V treťom rade, ako správne zdôrazňuje aj Komisia, úradné doručenie aktov predstavuje len jeden prvok univerzálnej služby, ktorú musí zabezpečiť členský štát, pričom tento členský štát je navyše oprávnený v súlade s článkom 4 ods. 2 smernice 97/67 označiť viacerých poskytovateľov na účely zabezpečenia rôznych prvkov univerzálnej služby alebo na pokrytie rôznych častí územia štátu.

63 Napokon zo skutočností predložených Súdnemu dvoru vyplýva, že služba spočívajúca v úradnom doručovaní aktov, ktorú držitelia licencie na služby doručovania korešpondencie musia povinne ponúkať, sa musí v súlade s vnútroštátnou právnou úpravou, ktorá túto službu upravuje, ponúkať za prijateľné ceny a na akomkoľvek mieste nemeckého územia, čo však musí overiť vnútroštátny súd.

64 Za týchto podmienok treba na také služby, o aké ide v sporoch vo veciach samých, hľadieť tak, že zodpovedajú základným potrebám nemeckej populácie v súlade s osobitným cieľom poštového sektora pripomenutým v bode 49 tohto rozsudku.

65 Vzhľadom na vyššie uvedené treba konštatovať, že hospodárske subjekty ako DIREKTexpress Holding a JUREX, ktoré, ako vyplýva zo skutočností, ktoré má k dispozícii Súdny dvor, ale ktoré prináleží overiť vnútroštátnemu súdu, boli držiteľmi licencie, ktorá ich oprávňovala ponúkať služby distribúcie korešpondencie a ktoré teda boli povinné zabezpečiť na každom mieste nemeckého územia úradné doručovanie aktov podľa osobitných podmienok uvedených v bode 57 tohto rozsudku, zabezpečujú časť „univerzálnej poštovej služby“ v zmysle článku 3 smernice 97/67. Ako však vyplýva z bodu 50 tohto rozsudku, keďže tieto služby sú súčasťou uvedenej služby, tieto hospodárske subjekty sa musia považovať za „verejné pošty“ v zmysle článku 132 ods. 1 písm. a) smernice 2006/112, keď poskytujú uvedené služby, takže tieto služby musia byť podľa tohto posledného uvedeného ustanovenia oslobodené od DPH.

66 Tieto úvahy nemožno spochybniť okolnosťou, že podľa vnútroštátnej právnej úpravy dotknutej vo veci samej sa dotknuté služby nepovažujú za súčasť univerzálnej služby. Ako totiž vyplýva z bodov 42 až 44 tohto rozsudku, kvalifikácia určitej transakcie vo vnútroštátnom práve nemôže mať za následok to, že podlieha DPH, hoci sa na ňu uplatňuje oslobodenie od DPH podľa práva Únie.

67 To isté platí, aj pokiaľ ide o okolnosť zdôraznenú fínskou vládou v jej písomných pripomienkach, podľa ktorej DIREKTexpress Holding a JUREX neboli Komisii oznámené ako poskytovatelia, ktorí zabezpečujú časť univerzálnej poštovej služby, a to v rozpore s povinnosťou uvedenou v článku 4 ods. 2 smernice 97/67.

68 Konkrétne porušenie tejto oznamovacej povinnosti, aj za predpokladu, že by bolo preukázané, nemôže mať samo osebe za následok, že členské štáty by mohli podľa vlastného uváženia brániť uplatniteľnosti oslobodenia stanoveného v článku 132 ods. 1 písm. a) smernice 2006/112, hoci by šlo o služby spadajúce do rámca univerzálnej poštovej služby. Priznanie takejto možnosti členským štátom by totiž bolo v rozpore nielen s judikatúrou uvedenou v bodoch 42 až 44 tohto rozsudku, ale aj so zásadou daňovej neutrality, ktorá bráni tomu, aby s hospodárskymi subjektmi, ktoré uskutočňujú rovnaké plnenia, bolo v oblasti vyberania DPH zaobchádzané odlišne (pozri v tejto súvislosti rozsudok z 28. júna 2007, JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust a The Association of Investment Trust Companies, C-363/05, EU:C:2007:391, bod 46 a citovanú judikatúru).

69 Úvahy uvedené v bode 65 tohto rozsudku nie sú spochybnené ani článkom 3 ods. 7 smernice 97/67, podľa ktorého univerzálna služba zahŕňa tak vnútroštátne služby, ako aj cezhraničné služby.

70 Hoci je pravda, že toto ustanovenie zahŕňa cezhraničné poštové služby do pojmu „univerzálna služba“, ako je definovaná v článku 3 smernice 97/67, nemožno ho len z tohto jediného dôvodu vykladať ako ustanovenie, ktoré má za následok vylúčenie vnútroštátnych služieb, akými sú služby v sporoch vo veciach samých, z pôsobnosti tohto pojmu z dôvodu, že ponuka týchto služieb poskytovaná dotknutým užívateľom nezahŕňa cezhraničné služby. Stačí totiž uviesť, ako to vyplýva z bodu 62 tohto rozsudku, že skutočnosť, že členský štát môže slobodne určiť viacerých poskytovateľov na účely zabezpečenia rôznych prvkov univerzálnej služby alebo na pokrytie rôznych územných celkov, znamená, že tento členský štát sa môže rozhodnúť zveriť konkrétnemu hospodárskemu subjektu úradné doručovanie aktov, o ktoré ide vo veci samej, ktoré sa vzťahuje len na územie dotknutého členského štátu.

71 Vzhľadom na všetky vyššie uvedené úvahy treba odpovedať na položené otázky tak, že článok 2 bod 13 a článok 3 smernice 97/67 treba vykladať v tom zmysle, že poskytovatelia služieb doručovania korešpondencie, akými sú poskytovatelia vo veci samej, ktorí sú ako držitelia vnútroštátnej licencie, ktorá ich oprávňuje ponúkať túto službu, povinní vykonať v súlade s ustanoveniami vnútroštátneho práva úradné doručovanie písomností pochádzajúcich od súdov alebo správnych orgánov, sa majú považovať za „poskytovateľov univerzálnej služby“ v zmysle týchto ustanovení, takže tieto služby musia byť oslobodené od DPH ako služby „verejnej pošty“ podľa článku 132 ods. 1 písm. a) smernice 2006/112.

O trovách

72 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (piata komora) rozhodol takto:

Článok 2 bod 13 a článok 3 smernice Európskeho parlamentu a Rady 97/67/ES z 15. decembra 1997 o spoločných pravidlách rozvoja vnútorného trhu poštových služieb Spoločenstva a zlepšovaní kvality služieb, zmenenej smernicou Európskeho parlamentu a Rady 2008/6/ES z 20. februára 2008, treba vykladať v tom zmysle, že poskytovatelia služieb doručovania korešpondencie, akými sú poskytovatelia vo veci samej, ktorí sú ako držitelia vnútroštátnej licencie, ktorá ich oprávňuje ponúkať túto službu, povinní vykonať v súlade s ustanoveniami vnútroštátneho práva úradné doručovanie písomností pochádzajúcich od súdov alebo správnych orgánov, sa majú považovať za „poskytovateľov univerzálnej služby“ v zmysle týchto ustanovení, takže tieto služby musia byť oslobodené od dane z pridanej hodnoty ako služby „verejnej pošty“ podľa článku 132 ods. 1 písm. a) smernice Rady 2006/112/ES z 28. novembra 2006 o spoločnom systéme dane z pridanej hodnoty.

Podpisy